

15-2-2026 per e-mail aan bestuurssecretariaat@haarlem.nl en afdeling Erfgoed halefs@haarlem.nl

Aan het college van Burgemeester en Wethouders

T.a.v. de behandelde afdeling Erfgoed

15 februari 2026

Betreft: aanvraag voor toewijzing status gemeentelijk monument pand Verwulft 1 te Haarlem

Geacht college,

De Erfgoedvereniging Bond Heemschut (hierna: Bond Heemschut) verzoekt uw college ingevolge artikel 1:3 Algemene wet bestuursrecht (hierna: Awb) en artikel 4.1 van uw vigerende Erfgoedverordening 2023 het pand Verwulft 1 te Haarlem aan te wijzen als gemeentelijk monument.

1. Introductie Bond Heemschut en ontvankelijkheid

De Erfgoedvereniging Bond Heemschut, Vereniging tot Bescherming van Cultuurmonumenten in Nederland, bestaat sinds 1911 en zet zich al 115 jaar onafgebroken in voor het behoud van cultureel erfgoed. Heemschut betekent letterlijk het schutten (beschermen) van het heem (de eigen omgeving). Als erfgoedvereniging zetten we ons landelijk in voor de bescherming van waardevolle erfgoedobjecten en -gebieden in brede zin. Alle provincies en Amsterdam hebben een eigen onafhankelijke Heemschut-commissie, en daarnaast zijn er landelijke thematische werkgroepen. Deze commissies en werkgroepen worden geheel bemenst door vrijwilligers, en worden ondersteund door het landelijk bureau in het Korenmeestershuisje aan de Nieuwezijds Kolk in Amsterdam. Daar werkt een kleine staf van professioneel en betaald personeel.

Voor meer informatie zie www.heemschut.nl

Indachtig zijn doelstelling wordt Bond Heemschut als belanghebbende bij erfgoed aangemerkt.

2. Voorrang en spoed

Een acuut issue bij deze aanvraag is de bescherming van het interieur. Dit zeer bijzondere en naar onze mening hoog monumentwaardige interieur, is afgezien van de beschermende elementen uit hoofde van de dubbelbestemming Waarde Bouwhistorie, niet beschermd tot dat de monumentaanwijzing plaatsvindt (voor alle beschermingsconstructies zie het hoofdstuk 3 hierna).

Het pand staat thans te koop. Een nieuwe eigenaar zal een renovatie en herbestemming doorvoeren, mogelijk nog voorafgaand aan de gevraagde aanwijzing tot gemeentelijk monument. In dat geval is het (grote) risico dat het monumentwaardige doch gedurende deze tijd dus niet beschermde interieur dan teveel wordt aangetast of zelfs geheel wordt gesloopt.

In uw Erfgoedverordening 2023 ontbreekt helaas de optie van zogenaamde voorbescherming. Daarom dringen wij er bij uw college op aan om als alternatief deze aanvraag met voorrang en spoed te behandelen (niet zijnde de spoedprocedure van artikel 5 van de Erfgoedverordening 2023). Mocht het u (juridisch) mogelijk zijn om buiten de Erfgoedverordening eenmalig tot voorbescherming van dit pand te kunnen besluiten, dan doen wij hierbij een aanvraag daarvoor.

3. Gegevens pand en huidige beschermingsconstructies

Verwulft 1 te Haarlem heeft de kadastrale aanduiding Haarlem C 4363. Het is waarschijnlijk eigendom van de erven van Lenie Peetoom.

Volgens het vigerende tijdelijke omgevingsplan 'Vijfhoek/Heiliglanden-De Kamp' is Verwulft 1 op dit moment beschermd met de dubbelbestemmingen 'Waarde – Archeologie 1b', 'Beschermd stadsgezicht' en 'Waarde – Bouwhistorie', en met de specifieke bouwaanduiding 'orde 2'.

4. Argumentaties voor aanwijzing tot gemeentelijk monument

Hieronder onze verkenning om te komen tot waardering van gebruikelijke waarderingscriteria ter onderbouwing van onze aanvraag voor aanwijzing tot gemeentelijk monument.

4.1 Huidige redengevende beschrijving orde 2-status

De orde 2-redengevende beschrijving van het pand in het vigerende omgevingsplan luidt: *'Winkel met bovenwoning waartoe architectonisch ook Koningstraat 51 behoort, van vier bouwlagen hoog onder een afgeplat schilddak, gedekt met gesmoorde golfpannen. Aan het Verwulft lijstgevel in eclectische stijl uit late 19de eeuw, drie vensterassen breed boven winkelpui uit 1924. Aan de Koningstraat sobere lijstgevel in schoon metselwerk met segmentbogen boven de gevelopeningen, vijf assen breed, waarvan enkel de linker en middelste als vensters en de overige als nissen zijn uitgevoerd boven de winkelpui uit 1924; dakkapellen in de dakschilden.'*

4.2 Cultuurhistorische waarde

Huidige eigenaar is waarschijnlijk de erven Lenie Peetoom. Zij was historica en voorheen boekhandelaarster met haar antiquariaat aan de even verderop gelegen Koningstraat 38 (het geboortehuis van Nicolaas Beets). Zij erfde Verwulft 1 zo'n 23 jaar geleden van Mia Maas; Lenie Peetoom had Mia Maas de laatste hoogbejaarde fase van haar leven verzorgd. Mia Maas dreef daar een winkel in religieuze artikelen, als laatste van haar familie die de winkel in 1939 had opgericht. In de laatste periode van haar leven kreeg zij hulp van de monniken van de Abdij van Egmond. Verwulft 1 heeft na de nalating aan Lenie Peetoom in 2003 leeg gestaan. Als een mysterieus pand met in de etalage alleen oude kaarten, boeken en beelden, en waar niemand (meer) van wist wat zich bevindt achter de etalages en op de bovenste drie verdiepingen. De cultuurhistorische waarde van dit pand vinden wij hoog.

4.3 Ligging en situationele waarde

Verwulft 1 is gelegen in het oudste deel van de stad Haarlem op een markante locatie. Voorganger(s) van het pand lagen aan de al langer geleden gedempte oorspronkelijke stadsgracht Oude Gracht. En sinds het bouwjaar 1890 van het huidige pand en het plein ervoor ligt het op een zeer markante locatie in de oude stad. De zichtbaarheid van het pand is prominent. Er lopen vier (soms langere) zichtlijnen van en naar het pand. Met als meest waardevolle die naar het tegenover gelegen zeer prominente, beeldbepalende en rijksmonumentale warenhuis van V&D uit de jaren-30 van de vorige eeuw en de daarnaast gelegen middeleeuwse Botermarkt. De situationele waarde vinden wij hoog.

4.4 Architectonische waarde exterieur

De gevel van het winkel-/woonpand is aan de kant van het Verwulft – de voorgevel – opgetrokken als een elegante eclectische lijstgevel uit de late 19^e eeuw, drie vensterassen breed. Het middelste venster op de 1^e verdieping boven de winkelpui is rondom en vooral door de vensterlijst aan de bovenzijde, rijkelijk met elementen en andere ornamenten gedecoreerd en van hoge waarde. De gevellijst aan de Verwulft-zijde en deels ook aan de zijde van de Koningstraat is eveneens rijkelijk gedecoreerd.

De zijgevel aan de Koningstraat is sober in schoon metselwerk opgetrokken. Het achterste deel van de gevel is daar ook soberder uitgevoerd. De gevel bevat hier wel segmentbogen boven de vensters van in totaal vijf vensterassen. Daarvan zijn twee assen zijn uitgevoerd met vensters en de andere drie als nissen. Tevens zijn aan de zijgevel twee koekkoeken voor de kelder gemaakt en, onderhand redelijk zeldzaam, bewaard gebleven.

De winkelpui is in 1924 aangepast naar een voor die tijd gebruikelijke houten pui met grote raampartijen. Die zijn aan het bovenste gedeelte omgeven door brede houten lijsten en aan de onderste gedeelte met een zwarte glanzende steensoort. De winkelpui is verder bij het bovenste deel van de raampartijen met roedeverdeling en op de brede houten omlijsting rijkelijk gedecoreerd. Zo ook de deurpartij op de hoek en de deur naar de bovenwoning in de Koningstraat. Al met al beoordelen wij de architectuurwaarde van het exterieur, alsook de gaafheid en herkenbaarheid als hoog.

4.5 Waarde interieur

De verrassing van dit pand, het (al 25 jaar) verborgen prachtige interieur van de winkel en de bovenwoning.

Zeldzaam is dat het pand over het hele oppervlakte onderkelderd is. De keldermuren en (een deel van) de gewelven zijn waarschijnlijk van een eerder pand dat hier heeft gestaan, getuige de materialisatie en de 17^e eeuwse majolicategels die op een deel van de keldermuur bezwaard zijn gebleven. In de kelder lijken de sporen nog zichtbaar van (waarschijnlijk) een vroegere toegang vanaf de straatzijde. Ook lijken sporen van een open vuurhaard zichtbaar aan de achterzijde van het keldergedeelte.

Het winkelinterieur en het meubilair is uitgevoerd in art-deco stijl. Onder meer een bijzondere en unieke ronde toonbank, prachtige wandkasten en unieke etalagekasten. Tegen de zijmuren van de winkel zijn vier pilaren aangebouwd met onder en tegen het gedecoreerde plafond aan, vier beeldhouwde en gedecoreerde consoles met ieder een verschillend masker. De houten vloer lijkt origineel.

De van een aparte entree aan de Koningstraat voorziene drie woonverdiepingen boven de winkel laten een ogenschijnlijk origineel en gaaf bewaard (vast) interieur zien. Waaronder een trappenhuis met decoraties en fraai hekwerk, alle raampartijen en binnendeuren, de schuifdeuren tussen de voor- en achterkamer op de 1^e en 2^e verdieping. In de gangen van de 1^e en 2^e verdieping een bijzondere rij van vier deuren voor drie vaste kasten en een toilet, en lambriserings her en der. Voorts lijken schouwen en rookkanalen op iedere verdieping origineel. Zo ook de in ieder geval oude keuken met vaste kasten en granieten aanrecht op de 1^e verdieping, en een dito badkamer daarboven op de 2^e verdieping. Alsook de deels zichtbare kapconstructie op de 3^e. Al met al vinden wij de monumentwaarde van het interieur hoog, zo ook de zeldzaamheids-waarde en de gaafheid.

4.6 Conclusie monumentwaardigheid

Met name door meerdere in de paragrafen hiervoor beschreven hoog monumentaal gewaardeerde criteria verdient het pand Verwulft 1 de 'hogere' bescherming van gemeentelijk monument. Mede ter bescherming tegen sloop, nu primair ten aanzien van het zeer waardevolle maar thans niet beschermde interieur, en van het pand in zijn geheel (de huidige orde 2-status beschermd niet tegen sloop).

Meer informatie en foto's zijn te vinden op de website van Funda:

<https://www.funda.nl/detail/koop/haarlem/huis-verwulft-1/43226743/>

Een deel van de foto's hiervan hebben wij in de bijlage bij deze aanvraag opgenomen ter onderbouwing van onze waarderingen.

Tot slot

Graag ontvangen wij een ontvangstbevestiging voor deze aanvraag.

Wilt u ons in dit kader uw contactpersoon met telefoonnummer en e-mailadres kenbaar maken om nader met u te communiceren over deze aanvraag. Vanuit Bond Heemschut is de ondergetekende Peter Koppen de gemachtigde en contactpersoon. Wij verzoeken om de communicatie/ correspondentie via hem en zijn onderstaand genoemde e-mailadres of telefoonnummer te laten verlopen. Mocht u (bepaalde) correspondentie per gewone of aangetekende post willen of moeten versturen naar het in de voettekst opgenomen formele adres van Bond Heemschut, dan verzoeken wij u dit ook steeds digitaal aan Peter Koppen te doen toekomen.

Wij zijn benieuwd naar uw reactie. Met vriendelijke groet,

Erfgoedvereniging Bond Heemschut

Commissie Noord-Holland

Contact: Peter Koppen, peterkoppen@xs4all.nl, telefoon 06-29010389

Bijlagen - College van enkele foto's van de website Funda

c.c. - de wethouder Floor Roduner
- de afdeling Erfgoed/Hugo Alefs
- media

Bijlage bij brief 15 februari 2026 van Bond Heemschut met de aanvraag tot aanwijzing van het pand Verwulft 1 te Haarlem als gemeentelijk monument

Onderstaand een collage van foto's ter ondersteuning van de in deze aanvraag gewaardeerde erfgoedelementen. Bron: de website van Funda.

